

ΕΚΔΕΚΤΕΣ ΣΦΑΙΔΡΣ

Η ΖΩΗ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ ΠΡΟ ΕΚΑΤΟ ΕΤΩΝ

(Από το βιβλίο των ταξιδιωτικών εντυπώσεων του Γάλλου περιηγητή Ζ. Α. Μπουσόν)

ΤΟ προηγούμενο φύλλο δημοσιεύσαμε μερικά ενδιαφέροντα αποσπάσματα από τις «Ταξιδιωτικές Εντυπώσεις» του Γάλλου Ζ.—Α. Μπουσόν, ο οποίος επισκέφθη την Ελλάδα κατά τα έτη 1840—1841. Μεταφράσαμε σήμερα μερικές από τα σελίδες απ' το βιβλίο αυτό, σχετικά με τη ζωή των Αθηνών, και ιδιαίτερος της Αθήνης, κατά την εποχή εκείνη.

Όταν κατά το 1836 — γράφει ο Μπουσόν — ο βασιλεύς Όθων, ο οποίος ήταν τότε μάλισ κοσιωνός έτους, παντρεύτηκε την δεκαεπταεπίδα και όμορφότερη πριγκίπισσα Αμαλία του Όλντεμβουργκ, το ευτυχιζόμενο ζευγάρι, όσπου να χριστή το παλάτι τους, εγκαταστάθηκε σε δύο μικρά νεώχιστα σπίτια. Έντοματαξύ, ο σφός άρχιτέκτων του βασιλείου της Βαυαρίας κ. Κλένζ, ο οποίος είχε κατεβεί επίτηδες στην Ελλάδα, έγραψε να βρη το κατάλληλο μέρος που θα χριστόταν το καινούργιο ανάκτορο. Το κατάλληλότερο μέρος γι' αυτό τον σκοπό θα ήταν άσφαλώς ένας μικρός λόφος, πάνω απ' τον Έλισσό, ένας λόφος που δεσπόζει σ' όλόκληρη την πόλι. Μά ο κ. Κλένζ, νομίζοντας πως ο δειλός και σχεδόν πάντα άνδρος Έλισσός ήταν ο Δουναβίς της πατρίδος του, φοβήθηκε μήπως πλημμυρίσει καμμιά μέρα κι' εγκατέλειψε την όμορφη αυτή τοποθεσία, χωρίς όμως να διαλέξη και καμμιά άλλη.

Τέλος, ο πατέρας του Όθωνος βασιλεύς Λουδοβίκος Α' της Βαυαρίας, έφτασε στην Ελλάδα και διάλεξε μόνο του, έπειτα από μερικούς διαταγμούς, την όμορφη πράγματι θέση, όπου βρίσκεται σήμερα το ανάκτορο των βασιλέων, μετακάλισε δε απ' το Μόναχο τον περίφημο άρχιτέκτονα τον Γκέριντερ για να κάνει το σχέδιο του και να επιστήση στην εκτέλεσή του.

Μά πριν καταλήξουν στην απόφαση αυτή, κάθε φορά που άλλαζαν θέση για το παλάτι, αναγκαζόταν ουσαν συγχρόνως ν' αλλάζουν και το σχέδιο των ανοικοδομημένων Αθηνών, γιατί έφραπε όλα οι κεντρικοί δρόμοι της πόλεως να καταλήγουν σ' ένα άκτορα. Φαντάζεσθε λοιπόν τις άναστασιές γινόντουσαν όλοένα! Τέλος, τα θεμέλια του άνακτόρου ρίχτηκαν και το καινούργιο οικοδόμημα άρχισε να ύψώνεται. Η Πεντέλη πρόσφερε για τον σκοπό αυτό τα μάρμαρα της, ή Βαυαρία ή ή Ιταλία τους άρχιμαστόρους της, ή Τεργέστη την ύλη της, τις πόρτες του και τα παράθυρά του, και ο βασιλεύς Όθων το χρέμα του. Έφτά έκατομύρια δραχμές έχουν δαπανηθεί ως σήμερα (1841) και ύπάρχουν ακόμα σκαλοσιές στα άνακτορα. Χρειάζονται άλλα τρία-τέσσερα έκατομύρια δραχμές για να συμπληρωθή το χτίσιμό του κι' άλλα δύο για την επίλωσή του.

Ο Βασιλεύς Όθων.

Η αλλη των βασιλέων άποτελείται από έναν αλλαγη, έξη ύπασιπτάς, από τρεις αξιωματικούς της ύπηρεσίας, από μία μεγάλη κυρία της τιμής, της όποιας ή εγγύενη, ή άπλότης και ή χάρις εινε άσύγκριτα, και από δύο άλλες κυρίες της τιμής, από τις όποιες ή μία εινε κάποια ξανθή κι' άξίεραστη Γερμανής κι' ή άλλη ή ξακονιστή για την όμορφιά της, την τσαχνιά της, την εγγύειά της και τις περιπέτειές της κόρη του μεγάλου ήρωος Μάρκου Μπότσαρη Ρόζα, ή όποια, τον περασμένο χρόνο που βρισκόταν στην Εύρώπη, ξεχώριζε για την καλλονή της, τόσο άνάμεσα στις ξανθές κόρες του Έμυ, όσο κι' άνάμεσα στις μελαχρινές κόρες της Βενετίας.

Δέν πρέπει να ξαριαστή κανείς αν άκούσει ότι ο αλλαγής κ. Κάρολος Σούτσος δέν ξέρει τόσο καλά τον όλο του και διατράττει που και που καμμιά μικρή γκάφα κατά την εκτέλεση των καθηκόντων του. Μά εινε πολύ έξυπνος άνθρωπος κι' ειναι βέβαιος ότι δέν θα περάση ποτέ καμιά και θα γίνη τέλειος, όπως κι' ο περίφημος Σεγκνέ, ο αλλαγής των Βερσαλλιών.

Όλοι οι ύπασπιστάι του βασιλείου έχουν ιστορικά όνόματα. Πρώτος μεταξύ τους εινε ο συνταγματάρχης Ιωάννης Κολοκοτρώνης, γινός του περιφημού ήρωος της Πελοποννήσου, ο όποιος διακρίθηκε κι' αυτός στην επανάσταση και ο όποιος εινε μανιώδης ρωσοφίλος. Οι άλλοι δύο ύπασπιστάι εινε ο Γαρδικιώτης Γρίβας κι' ο Σουλιώτης Τσαβάλλας, ένας ήρωας που θα τιμούσε κάθε ευρωπαϊκό στρατεύμα. Μεταξύ των αξιωματικών της ύπηρεσίας, διακρίνεται ο νεαρός Μανιάτης Μαυρομυχάλης, γινός του γέροντος μπέτη της Μάνης και άδελφός των δύο δυστυχισμένων νέων που νόμισαν πως θα εκδικήσουν τον πατέρα τους και θα όσουν την πατρίδα τους δολοφονώντας τον Καποδίστρια. Το στρατιωτικό του παρόσημα, ή εγγύενη των τρόπων του και όλου του παρουσιαστικού του, που το άναδεικνύει το ελληνικό

κοστούμι, θα τον έκαναν να ξεχωρίζη άνάμεσα σ' όποιονδήποτε γυλό εγγένον.

Όλοι αυτοί οι λαμπροί ύπασιπτάι άποτελούν την Αύλη του βασιλείου Όθωνος, που κι' ο ίδιος, ψηλός, λυγρός και γοητευτικός καθός εινε, φοράει το έθνακό κοστούμι με ξεχωριστή χάρι. Οι αλλικοί του εινε μάλλον φρουδάρη που περιστοιχίζουν τον ήγεμόνα τους, παρά ευγενείς που λυγίζουν τη ράχη τους μπροστά στον άφέντη τους.

Η άποψη αυτή που μου παρουσίασε ή Αύλη των Αθηνών, έφερε φυσικά τη σκέψη μου σε μία μακρινή εποχή, που μία άλλη φρουδαρχική Αύλη, ή όποια είχε ρθει απ' τη δύση, ή Αύλη των Γάλλων δούκων των Αθηνών, κυριαρχούσε εδώ μέσα σ' όλη τη λαμπρότητα. Ο Καταλάνος Ραμνόν Μοντανέρο, ο όποιος επισκέφθη τότε τις Αθήνας, περιγράφει μ' ένθουσιασμό το προσωπικό της Αύλης αυτής, τη δύναμή της, τις ύπιοτικές κλίσεις της, τις περιφρηές κοταρομαίες της. Η Αύλη του βασιλείου Όθωνος δέν εινε βέβαια λαμπρή όσο εκείνη, μά έχει το μεγάλο προνόμιο ότι εινε ελληνική. Αν ύπάρχουν μερικοί Γερμανοί σ' αυτή, θα λείψουν γρήγορα, γιατί δέν τους χωνεύει ο λαός.

Πολλές φορές, κατά τη διάρκεια της παραμονής μου στις Αθήνας, μου παρουσιάστηκε ή ευκαιρία να παρασταθώ σ' ανατορικές έορτές. Σ' αυτές συγκεντρώνονται Έλληνες απ' όλες τις έπαρχίες και τα νησιά, οι περισσότεροι από τους άποίους, όχι μόνο δέν είχαν παρρησθεί σε τέτοιες δεξιώσεις, άλλ' ούτε καν είχαν καθήσει σ' ευρωπαϊκή καρδέλα ή είχαν μπει μέσα σε σαλόνι.

Και όμως, όλοι αυτοί οι άνθρωποι φέρονται με άνεσι, κι' ούτε άδεξιότητες, ούτε γκάρες κάνουν. Φορούν τα πλούσια κοστούμια τους με μεγάλη κομψότητα, εινε σοβαροί, δέν βιάζονται ποτέ να μιλήσουν κι' έτσι δέν λέφτουν ποτέ έξω, όπως συμβαίνει με πολλούς Ευρωπαίους σε παρόμοιες περιστάσεις.

Όσο για τις γυναίκες, τα κοστούμια τους άπέχουν πολύ από του να έχουν τη χάρι των άνδρικών. Τα χρυσοστόλιστα φορεμάτια τους κρύβουν τις γραμμές του κορμού τους και το πιο κομψό σωμα χάνεται μέσα στο κυματιστό φάρδος τους. Τα κοστούμια των νεαρών γυναικών της Ύδρας μοιάζουν με φορεμάτια γηραιών δεσποινών, ή όποιες θέλουν να φανούντα σεβαστές, φουκακόνουτες ήπεριετρώες το κορμι τους με μεσοφόρια και άλλα έσφορημα. Μονάχα το πρόσωπο, ένα πρόσκοτο γεμάτο έκφραση, με όμορφο σχήμα, με μάτια ζωηρά κι' ύπεροχα δόντια, ξεχωρίζει μέσ' απ' αυτό τον όγκο των φορών.

Το κοστούμι των Αθηναίων γυναικών εινε πιο έλαφρό και κομψό. Η δεσποινίς Ρόζα Μπότσαρη το έκανε δημοφιλές σ' όλη την Εύρώπη και μορφή να δη κανείς το πορτραίτο της με άθηναϊκό κοστούμι, το όποιο τόσο άγαπά και το όποιο τόσο αγαπούν κι' ο άλλοι να βλέπουν σ' αυτή, σε όλους τους έμπορους χαλκογραφιών των όχθων του Ρήνου και της όδοσ Βιδιέγ του Παριού. Μονάχα το κόκκινο φέσι της με

μια πράσινη φρόντα δέν μου φάνετα και τόσο χαριτωμένο. Πιο όμορφο και πιο κοκέτικο από των Ατθίδων εινε το κοστούμι των γυναικών της Σμύρνης, μά αυτό σπανιώτατα το βλέπει κανείς στους χορούς των Αθηνών.

Περισσότερο όμως απ' όλα, φορούν ή Αθηναίες τις παρξινικές τουαλέτες, ή όποιες πηγαινουν περίφημα στα λυγρὰ σώματά τους και τις κάνουν να φανόνται αθέρεις. Θα δυσκολεύονταν μάλιστα να πω ότι ή Παρισινές εινε κομψότερες απ' αυτές.

Οι Έλληνες των Αθηνών έχουν πολλά από τα προτερήματά μας και άρκετά από τα έλαττώματά μας. Εινε έξυπνοι, ενεργητικοί, γενναίοι, όρημητικοί, μά κι' επιπόλαιοι και κάτω ματαιόδοξοι. Η γυναίκες, περιορισμένες καθός εινε μέσα στο σπίτι, δέν έχουν εκδηλωθεί ακόμα. Μά αγαπούν τις τουαλέτες, έχουν γούστο στην έκλογή των κοσμημάτων τους και τους άρέσει ή άπλότης.

Η νεαρή βασίλισσα Αμαλία θα μπορούσε να ξεχωρίση άνάμεσα σ' όλες τις πριγκίπισσες του κόσμου για τα χαρισματά της. Εινε άμαζών άκούραστη και τολμηρή, χορευτήρια λυγρή και γεμάτη χάρι και γυναικά κομψή και όμορφη. Καμμιά γυναίκα της Αύλης δέν χορεύει με περισσότερη χάρι κι' ευχαρίστησι απ' αυτή. Το βάλς, το γκαλόν, ή πολωνέζα, ή μαζούρκα, όλα της άρέσουν και γοητεύει τους πάντας όμα χορεύει τους χορούς αυτούς.

Λέγοι πληθώρας ύλης, ή συνέχεια της ζωής της λαίδος στο προσεχές φύλλο.